Άγιον Όρος και τεχνικός πολιτισμός (Πανοσ. Αρχ. Βασίλειος Γοντικάκης, Καθηγ. Ι. Μ. Σταυρονικήτα*)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 26 Μαρτίου, 2009

Είναι πλέον σαφές εις όλους ότι το Άγιον Όρος αποτελεί το μεγαλύτερον και τελευταίον κεφάλαιον της σωτηρίας του Γένους και της Εκκλησίας μας. Είναι κιβωτός η οποία φέρεται άθικτος επί των υδάτων τού κατακλυσμού των θορύβων τού συγχρόνου πολιτισμού που παραμορφώνει την δημιουργίαν, μολύνει, επί κυριολεξία, τον αέρα, την γην και την θάλασσαν.

Τα νέφη του αρξαμένου τούτου κατακλυσμού επισωρεύουν εις τον άνθρωπον κινδύνους. Και απειλούν την σωματικήν υγείαν, την πνευματικήν του ισορροπίαν και επιβίωσιν. Δι’ αυτόν τον λόγον πολλοί καταφεύγουν εις την σκέπην τής Κυρίας Θεοτόκου ενσυνειδήτως, και έρχονται εις τον Ιερόν ημών Τόπον, ως εις χώραν Μετανοίας. Αισθάνονται ότι το άγιον τούτο τεμάχιον τής γης είναι ο αγρός όπου ευρίσκεται κεκρυμμένος ο μαργαρίτης τής Βασιλείας τών Ουρανών.
Δι’ αυτό ακριβώς ο πονηρός βάλλει λυσσωδώς κατά του σκάφους τού Αγίου Όρους. Τα κύματα του κατακλυσμού αγωνίζονται να εισρεύσουν εις την κιβωτόν ταύτην, να την καταποντίσουν αύτανδρον, εις τον ωκεανόν τού σημερινού χάους.
Η εισβολή αυτή επιχειρείται αφ' ενός μεν υπό την μορφήν του διαρκώς αυξανομένου κοσμικού ρεύματος, το οποίον τείνει να αποπνίξη την ζωήν τών ιερών ημών σκηνωμάτων -ιδίως κατά το θέρος-, αφ' ετέρου δε υπό την μορφήν τής εισόδου τών ποικίλων θορυβωδών μηχανών και οχημάτων τα οποία απειλούν την ησυχίαν τού Ιερού ημών Τόπου, παραποιούν την μορφήν του και αλλοιώνουν τον ασκητικόν χαρακτήρα τής ζωής Του.

Πολλαί άγιαι περιοχαί του Ιερού ημών Τόπου έγιναν ήδη εστίαι θορύβου απομακρύνουσαι κάθε χάριν μοναχικήν.
Ίσως εκ της συνηθείας τής ενταύθα παραμονής μας δεν έχομεν σαφώς συνείδησιν ποίον μοναδικόν και ανεκτίμητον θησαυρόν κρύπτει δια τον ανθρώπινον Γένος ολόκληρον. Δεν αντιλαμβανόμεθα ποίαν χάριν ενσαρκώνει εις την ησυχαστικήν του θεολογίαν, την έκφρασιν των εικόνων του, την αρχιτεκτονικήν δομήν τών ναών και οικισμών του, την όλην εμφάνισιν και διαμόρφωσιν του χώρου του.
Ολόκληρος η Ιερά Χερσόνησος του Αθω, η κατάσπαρτος με Μονάς, Σκήτας, Κελλία, ησυχαστήρια συνδεόμενα δια των στενών ατραπών των, αναπαύει πνευματικώς τον άνθρωπον και αποτελεί ανεπανάληπτον κειμήλιον πίστεως και υψηλού πολιτισμού.
Ηγιάσθη υπό της Παρθένου. Εγνωρίσθη ως τόπος μετανοίας υπό συμπάσης της Ορθοδόξου Εκκλησίας.
Δια να διατηρηθή δε το πνεύμα και ο χαρακτήρ του Αγίου Όρους θα πρέπη να μείνη άθικτον και άβατον το άγιον σώμα του. Ατιμάζοντες και παραμορφώνοντες το σώμα και την μορφήν τού Αγίου Όρους εξαφανίζομεν το πνεύμα και το ήθος του.
Το Αγιον Όρος δεν είναι κτήμα ουδενός εξ ημών δια να δυνάμεθα κατ' ιδίαν βούλησιν ή ατομικήν αντίληψιν να το διαμορφώνωμεν. Το Αγιον Όρος ανήκει εις την Κυρίαν Θεοτόκον, έχει χαρακτήρα ιερόν και απαραβίαστον. Η μέριμνά μας όθεν πρέπει να είναι: Τι θέλει η Θεοτόκος μητέρα μας, οι κεκοιμημένοι και τετελειωμένοι άγιοι Πατέρες μας, οι διψώντες την σωτηρίαν σημερινοί πιστοί. Δεν δυνάμεθα ουδέν εκτός της εντολής αυτών να πράξωμεν.
Η κραυγή δε της σιγής από την θριαμβεύουσαν Εκκλησίαν και η θέλησις της στρατευομένης ζητούν το ίδιον πράγμα: Να μείνη το όρος άγιον, τόπος ασκήσεως και ησυχίας. Περισσότερον από πάσαν άλλην εποχήν το Άγιον Όρος πρέπει σήμερον να διασωθή ως έχει. Να το παραδώσωμεν εις τας ερχομένας γενεάς όπως το παρελάβομεν άγιον, ιερόν και καθαρόν από κάθε κοσμικόν μίασμα. Το έχουν ανάγκη αι γενεαί που έρχονται περισσότερον από τους παλαιοτέρους. Το απαιτούν από ημάς.
Αλλοίμονον εάν, ο μη γένοιτο, τους απογοητεύσωμεν.
Η ώρα είναι κρίσιμος. Όλη η Εκκλησία θριαμβεύουσα και στρατευομένη αναμένει να ίδη το πως θα ενεργήσωμεν οι σημερινοί Αγιορείται.
Είναι δυνατόν, λόγω των συγχρόνων μηχανικών μέσων καταστροφής, δια μιας απερισκέπτου αποφάσεως ή ενεργείας μας να παραδώσωμεν εις τον αφανισμόν εργασίας αιώνων. Να γίνωμεν ημείς οι ίδιοι οι μοναχοί οι αυτόχειρες και φονείς τού Όρους.
Ο πονηρός δεν αστειεύεται. Και η αδηφαγία τού δράκοντος του συγχρόνου πολιτισμού δεν έχει όρια. Μία ελαχίστη παραχώρησίς μας είναι δυνατόν να έχη μοιραίας συνεπείας. Μίαν ελαχίστην σχισμήν εάν αφήσωμεν ανοικτήν δια το κοσμικόν πνεύμα, η πίεσις την οποίαν εξασκεί ο πονηρός είναι δυνατόν να την μεταβάλη εις χαίνουσαν ρωγμήν και χάσμα ολόκληρον δια να μας αποπνίξη.
Ήδη πολλοί χαιρεκάκως ομιλούν δια το χαμηλόν πνευματικόν επίπεδον των Αγιορειτών. Λέγουν ότι είμεθα ανάξιοι της Παραδόσεώς μας. Και ότι είμεθα έτοιμοι

αντί πινακίου φακής καλοπεράσεως και σωματικής ανέσεως, τα οποία μας υπόσχεται ο τεχνικός πολιτισμός δια των δρόμων, αυτοκινήτων ή της ΔΕΗ, να παραδώσωμεν το Αγιον Όρος εις τας χείρας τών εχθρών. Να το αποσπάσωμεν βιαίως από την Κυρίαν Θεοτόκον και να το παραδώσωμεν εις την ειδωλολατρείαν τής ανέσεως και την βαβυλωνίαν τών θορύβων.
Ο Θεός ας μη μας εγκαταλείψη δια να πράξωμεν έγκλημα παρομοίας καθοσιωσεως.
Διότι είναι καλύτερον να μη εγεννώμεθα ή να μην εγινώμεθα μοναχοί, παρά να επιφορτίσωμεν τον εαυτόν μας δια του εγκλήματος μιας τοιαύτης μιαιφονίας: της καταστροφής τού περιβολιού τής Παναγίας, του Παραδείσου τούτου της ουρανίου ησυχίας.
Θα έχωμεν την κατάραν τού Θεού και το «βαρυγκόμημα» των χιλιετιών που έρχονται.
Δεν πρόκειται να συναριθμηθούμε απλώς με τους συλλειτουργήσαντας μίαν φοράν με κακοδόξους εν Αγίω Όρει. Η ψυχή μας και η μνήμη μας θα αμαυρωθή πολύ περισσότερον. Θα είμεθα οι τελικοί και οριστικοί καταστροφείς τού Αγίου Όρους.
Δια ταύτα θα πρέπη μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προς την πνευματικήν μας πατρίδα να συνέλθωμεν εις έκτακτον Ιεράν Διπλήν Σύναξιν. Να αφήσωμεν την βαθείαν μοναχικήν συνείδησιν του αγίου Τόπου μας να ομιλήση. Δια να έχη ο καθένας από ημάς εν συνεχεία, ήσυχον την συνείδησίν του ότι δια τας τύχας τού Αγίου Όρους έπραξε συμφώνως προς τας μοναχικάς του υποσχέσεις και υποχρεώσεις, και όχι κατά τας διαθέσεις μιας επιπολαίας στιγμής.
Να λεχθή σαφώς το όχι προς τον «κόσμον», ο οποίος είτε έσωθεν δι' ημών, είτε έξωθεν δια πολλών ετέρων, επιθυμεί να εισβάλη βαναύσως εις τον άγιον περίβολον του Αθωνος.
Να αναχαιτισθή η ορμή όλων εκείνων οι οποίοι με την δήθεν σύνεσιν του κόσμου και την λογικήν τού παρόντος αιώνος θέλουν να «διορθώσουν» το Αγιον Όρος και να το κάμουν σύγχρονον και άνετον.
Το Αγιον Όρος δεν είναι «σύγχρονον» αλλά αιώνιον: Τόπος πρόσφορος δια σωτηρίαν ψυχών και όχι δι’ ανάπαυσιν και μόλυνσιν σωμάτων.
Να παύσουν οι ερωτοτροπούντες προς τον κόσμον και τας ανέσεις του να ομιλούν εξ ονόματος του Αγίου Όρους. Να δύναται ανενόχλητος η Ιερά Κοινότης να προχωρή εις το έργον Της, στηριζομένη εις αποφάσεις Ιεράς Διπλής Συνάξεως.
Να ορίσωμεν επακριβώς τι θέλομεν να γίνη δια τους δρόμους, οι οποίοι όπως λέγεται υπό πάντων των παλαιών μοναχών κακώς ηνοίχθησαν εν Αγίω Όρει.
Να θέσωμεν τουλάχιστον αυστηρόν περιορισμόν και έλεγχον εις τον αριθμόν των μηχανοκινήτων που κυκλοφορούν σήμερον ή πρόκειται να κυκλοφορήσουν εις το Αγιον Όρος.
Να ρυθμίσωμεν ριζικώς **το θέμα τού τουρισμού**, το οποίον απειλεί την επιβίωσιν του Τόπου ημών ως ιερού και αγίου.
Κατά το φθίνον θέρος -ομιλούμεν εκ της πείρας τής Μονής μας- κατέστη ο βίος αβίωτος εκ του πλήθους των αδιαφόρων πνευματικώς τουριστών, οι οποίοι κατέκλυζον όλον τον χώρον τής Μονής πληρούντες τα πάντα δι’ οχλαγωγίας,

καπνών, ανάρμοστων εμφανίσεων και παραλόγων απαιτήσεων. Μετεβλήθη κυριολεκτικώς η μικρά Μονή μας εις θέρετρον συνωστιζομένων τουριστών ολωσδιόλου ξένων προς το πνεύμα και την αποστολήν του Ιερού Τόπου μας.
Έχομεν διάθεσιν να φιλοξενούμεν σοβαρούς επισκέπτας, να διακονούμεν προθύμως τους ευλαβείς προσκυνητάς των ιερών και οσίων τής πίστεώς μας. Αλλά ποίον σκοπόν εξυπηρετεί η αυξανομένη μάστιξ του τουρισμού, η οποία καταλύει την ιεροπρέπειαν των ιερών μας σκηνωμάτων;
Δια του τρόπου αυτού καθίσταται αφόρητος πνευματικώς η ζωή δια τους υπάρχοντας μοναχούς και αποπέμπονται εκείνοι οι οποίοι επιθυμούν να μονάσουν και να εύρουν εις τας Ιεράς Μονάς μας τόπους κατανύξεως και μετανοίας και όχι οχλαγωγίας και κοσμικότητος.
Δι’ αυτό πρέπει εγκαίρως να λάβωμεν αποφάσεις συγκεκριμένας, αποτελεσματικάς και εφαρμοσίμους δια να περιορισθή εις το ελάχιστον ο αριθμός των ξένων ετεροδόξων επισκεπτών. Να εκφράση εκάστη Μονή την άποψίν της, διότι διαφόρως πως τίθεται το θέμα εις εκάστην Μονήν, δια να εύρωμεν την λύσιν η οποία θα αναπαύη ολόκληρον το Αγιον Όρος και εκάστην Μονήν ιδιαιτέρως.
Να ρυθμίσωμεν ημείς περίπου πόσοι και ποίοι είναι δυνατόν και πρέπον να επισκέπτωνται το Αγιον Όρος, δια να μένωμεν πιστοί εις την πατροπαράδοτον αρετήν τής φιλοξενίας, διατηρούντες άθικτον ιερόν χαρακτήρα τής αγίας ησυχίας τού περιβολιού τής Παναγίας.

(Από ανέκδοτο υπόμνημα της Ι. Μ. Σταυρονικήτα προς την Ι. Κοινότητα Αγίου Όρους σταλμένο στις 12 Σεπτεμβρίου 1975. Νεώτερο της ίδιας Μονής αναλόγου περιεχομένου δημοσιεύεται στο βιβλίο τού Ι. Χατζηφώτη «Βυζάντιο και Εκκλησία»)

(*) Ο αρχιμανδρίτης *Βασίλειος* (*Γοντικάκης*) υπήρξε επί σειρά ετών *Καθηγούμενος* των μονών *Σταυρονικήτα* και Ιβήρων του Αγίου Όρους.

(Πηγή: «ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ», Ψηφιοποίηση κειμένου www.alopsis.gr)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του π. Βασιλείου πατώντας εδώ